

N:o 4.

Af Friherre Raab, Adam Christian, angående utgifvande af en Riksdags-tidning.

Det har städse vid våra riksdagar, i hvilka jag deltagit sedan 1834, varit en klagan att de referat, som allmänna tidningarne lemnat af riksdagens förhandlingar och diskussioner, varit ofullständiga, ofta skefva och icke sällan partiska. Den stora kostnad, som Statsverket fått vidkännas, att låta in extenso anteckna och trycka hvarje yttrande, som inom Riks-Stånden blifvit fäldt, har ingalunda afhulpit den ofvan anmärkta olägenheten, alldenstund dessa så kallade diskussions-protokoll sällan hunnit att tryckas förr än flera månader framflutit efter den tid, då kännedomen om deras innehåll skulle för allmänheten egt något intresse.

Vid fyra särskilda tillfällen har jag väckt förslag, som afsett, än att enskildt hos Ridderskapet och Adeln och på dess egen bekostnad besörja uppteckandet i sammandrag af Ståndets öfverläggningar, för att tillhandahållas tidningarne och kunna återopas af reklamer, än att förändra protokollsföringen i alla fyra Stånden, så att deras diskussioner kunde skyndsammare befordras till trycket. Ingen har bestridt behofvet af en genomgripande förändring i det bestående, och vid en riksdag, nemligen år 1840, bekostade Ridderskapet och Adeln, under loppet af ett par månader, ett sådant referat, som jag hade föreslagit, hvilket fördes väl och till Ståndets belåtenhet, men blef i längden för kostsam att af ett enskildt Stånds ledamöter bestridas. Man har dock funnit svårigheten och kostnaden att med den skyndsamhet, som vederborde, uppsätta och till tryck befordera debatterna i fyra särskilda Kamrar så stora, att man låtit bero vid den gamla seden, så länge den gamla ståndsrepresentationen varat.

Då Sverige, som mången vill anse för det äldsta af alla konstitutionela länder i Europa, länge varit det enda bland dessa, der man icke sørjt för en noggrann och skyndsam redogörelse inför allmänheten af folk-ombudens öfverläggningar, och då det bör ligga folkombuden sjelfva om hjertat att deras rådslag blifva fullkomligen opartiskt och så korrekt som möjligt kända af deras komitenter, vågar jag nu, vid början af den första riksdag, som hålles under vårt nya statsskick, återkomma till detta ämne och fästa Kamrarnes uppmärksamhet på behofvet att vidtaga någon lämplig åtgärd för ifrågavarande ändamål.

Jag sade att man i *alla andra* länder med representativa institutioner länge sedan sørjt för att de rådpläggande församlingarnes öfverläggningar komma hastigt

och opartiskt till allmänhetens kännedom och torde till stöd för detta mitt påstående, endast behöfva åberopa hvad lite hvar af Eder, mine Herrar! under utländska resor, och till och med vid läsningen af utländska tidningar, varit i tillfälle att iakttaga. Men jag ber att uttryckligen få åberopa några länder, der jag närmare känner förfaringssättet. Så t. ex. i Frankrikes lagstiftande Kammarer föras icke mindre än trenne serier af protokoll: ett fullständigt ordagrant, hvars tryckning redan företages en timma efter debattens början, och som står att läsa i *Moniteur* påföljande morgon kl. 7. Ett annat under benämning "Compte rendu", som i sammandrag, men likväl ganska fullständigt, och fullkomligen opartiskt, upptager det väsendtligaste af alla yttranden, beslut m. m., hvilket protokoll redan under pågående plenum uppsattes, granskas och, stycke från stycke, genom diktamen meddelas åt referenter eller agenter för alla de tidningsredaktioner i Paris och landsorten, som begära att deraf få del. Denna diktamen är vanligen slutad tre timmar efter pleni slut, och innehållet står påföljande morgon att läsa icke blott i Pariser-tidningarne, utan ock i åtskilliga landsortstidningar, som fått det, i afdelningar, sig tillsänt med jernvägstågen under natten. Ett tredje, eller så kalladt "sommaire", eller en mycket kort redovisning af det föredragna ärendet, med uppgift på talare för eller emot, samt beslutet, meddelas ungefär på enahanda sätt åt alla tidnings-redaktioner, egentligen för telegrafunderrättelser.

I Frankrike är det icke blott lagstiftande Kammarens förhandlingar som sålunda få en skyndsam och opartisk offentlighet, utan flerstädes i provinserna har man sörjt för att öfverläggningarne i *conseils municipaux* blifva på ungefär enahanda sätt och med lika skyndsamhet genom provinsens tidningar meddelade åt allmänheten.

I vårt grannrike Danmark utgifves, på Statens bekostnad och under Sekretariatets öfverinseende, en Rigsdags-Tidende, som *ordagrant* redovisar för både Tingens diskussioner, äfvensom för lagförslag, utskotts-betänkanden och beslut.

I brödrariket Norge har Stortinget sedan 1857 låtit utgifva en Storthings-Tidende, som intill 1863 *ordagrant* upptog alla diskussioner, men med afseende å den kostnad af cirka 10,000 species, som sagda tidning medförde, inskränktes från och med 1863 denna tidnings omfång och således också kostnaden till hälften, derigenom att den, efter sagda tid, endast i viktigare frågor upptager diskussionerna in extenso, men alla andra diskussioner och förhandlingar i sammandrag. Jemte denna Storthings-Tidende har Norge en, af statsmedel understödd och under sekreterarens kontroll stående, mindre privat tidning, under namnet "Storthings Efterretninger", som i ännu kortare sammandrag redovisar för alla ärenden och förhandlingar i Stortinget, som tillhandahålles allmänheten för särdeles lågt pris, nemligen 1 R:dr 20 öre å 1 R:dr 75 öre, och som skall hafva en mycket stor publik.

Att de representativa församlingarnes öfverläggningar i Wien, Berlin och i Turin (då hufvudstad) redan påföljande morgon stått fullständigt att läsa i de större tidningarne, är hvad jag sett och vet. Hvad jag icke vet men tillåter mig tro, är att sjelfva paschan af Egypten, då han införde en folkrepresentation, äfven sörjde för offentliggörandet af dess förhandlingar. I Sverige återstår det ännu att ändamålsenligt ordna denna angelägenhet.

Det sätt, på hvilket Kamrarnes öfverläggningar skulle skyndsammast komma fullständigt och ordagrant till allmänhetens kändedom vore, efter min föreställning, följande förfarande:

1:o. Att hvardera Kammaren hölle ett tillräckligt antal stenografer att under diskussionen aflösa hvarandra i åliggandet att uppteckna yttrandena, och att på mellantiderna i vanligt skriftspråk öfversätta sina anteckningar.

2:o. Att ett mindre antal notarier skulle vexelvis afhöra och i sammandrag anteckna förhandlingarne, för att, under sina mellantider — allt under pågående plenum — sammanfoga och korrigera stenografernas anteckningar, så att de derefter kunde genast skickas till tryckeriet.

3:o. Att, sedan dagens diskussion sålunda blifvit samma afton eller påföljande natt på tryckeriet uppsatt, ett tillräckligt antal korrektur-ark skulle tagas, för att genom Kamrarnes vaktmästare, t. ex. klockan 7 andra morgonen, tillställas Herrar talare ett exemplar till hvardera.

4:o. Att Herrar talare, de der tillåtes att rätta uttryck och ordställning, men ej mening, borde inom utsatt timma, t. ex. klockan 10, hafva återställt hvar sitt exemplar till tryckeriet, vid äfventyr att deras yttranden annars läggas under pressen i det skick, som de blifvit uppsatta.

5:o. Att, sedan de rättelser blifvit iakttagna, hvartill Herrar talares anmärkningar föranledde, tryckning och spridning skulle samma dag ske af en riksdagstidning, i så stort antal exemplar, som kunde afsättas.

6:o. Att med boktryckaren aftal skulle vara träffadt, att de formar, i hvilka diskussionen vore uppsatt, finge stå obrutna tills diskussions-protokollet vore justerad, hvarefter och med iakttagande af de, sannolikt ganska få, rättelser, som vid justeringen beslötes, det antal exemplar afdroges, som Kamrarne beslöte att, såsom riksdagshandlingar, låta trycka för arkivet.

7:o. Att Kamrarnes sekreterare hade öfverinseende öfver och ansvar för redaktion af så väl de exemplar, hvilka utginge såsom riksdagstidning, som dem, hvilka skulle gå till arkivet.

Det torde böra förtjena bemärkas att, vid en sådan anordning, som ofvan är antydd, skulle följande fördelar vinnas:

a) Att behofvet af utskrifning af en diskussion för remiss till Utskott eller för kommunikation Kamrarne emellan upphörde, hvarigenom både tid och arbete sparades.

b) Att Herrar kanslister och notarier blefve oförhindrade att under tiden mellan plena biträda vid de särskilda och tillfälliga Utskottens arbeten.

c) Att riksdagstidningen icke ådroge Statsverket annan kostnad än papperet och tryckningsbesväret, hvarföre den kunde erbjudas allmänheten för ett ytterst billigt pris, och likväl lemna ett icke så obetydligt bidrag för bestridande af riksdagskostnaden.

Men, ehuru jag föreställer mig att ofvan uppgifna förfarande vore det fullkomligaste och bästa, måste jag dock afstå från yrkande om dess införande vid denna riksdag, om sig verkligen så förhåller som det för mig blifvit uppgifvet, att nemligen det ej finnes i vårt land ett för ändamålet tillräckligt antal stenografer.

Ett annat sätt måste då användas för spridandet till allmänheten af en opartisk redogörelse för våra förhandlingar, för så vidt man ej vill, såsom förut varit fallet, öfverlemna omsorgen åt den mer eller mindre goda vilja och den större eller mindre förmåga, som är att finna hos tidningarnes herrar referenter, åtnöjande sig med föreställningen att sanningen dock alltid varder i sinom tid uppenbarad, n. b. för de högst få, som göra sig mödan att uppleta densamma i de senfärdigt utkommande diskussions-protokollen.

Jag vågar derföre alternativt föreslå:

1:o. Att jemte — eller vid sidan af — den kansli-personal, som antages för att in extenso uppteckna diskussioner och öfriga förhandlingar, hvardera Kammaren ville antaga tre à fyra referenter, som hade till uppgift att i sammandrag, men så troget som möjligt, anteckna yttranden och beslut, för att af detta sammandrag, jemte uppgift om ärendet, bilda en riksdagstidning, som skulle utkomma dagen efter hvarje plenum eller oftare och som till ett nedsatt pris skulle erbjudas allmänheten.

2:o. Att dessa referenter, liksom öfrige kanslister och notarier, ställas under sekreterarens befäl och deras arbeten under hans uppsigt.

3:o. Att då större frågor i plena förekommit, och således allmänheten kunde ega ett större intresse att taga kännedom om talarnes ordagranna yttranden, det måtte åligga ifrågavarande referenter att hemta dem ur det ordagrant förda diskussions-protokollet, och att, så fort medhinnas kunde, införa dem i tidningen. Sekreteraren i hvardera Kammaren torde bära inhemta Talmannens föreskrift för bestämmande af de frågor, öfver hvilka diskussionen borde in extenso i tidningen intagas.

4:o. Den kostnad för ifrågavarande tidning, som tilläfventyrs icke betäcktes af prenumerations-afgifterna, torde få påföras riksdagskostnaderna.

Skulle detta förslag af Kamrarne i hufvudsak antagas och sålunda det ändamål vinnas, som jag åsyftar, att nemligen hastigt och opartiskt sprida kännedom om Riksdagens förhandlingar, föreställer jag mig att tryckningen af de ordagrant förda diskussions-protokollen, skulle blifva helt och hållet ändamålslös. Af vigt är att ett ordagrant protokoll föres och förvaras att ega vitsord och kunna rådfrågas, men då hufvudsakligaste innehållet af hvarje yttrande och det ordagranna i hvarje viktigare fråga blifvit under Riksdagens lopp spridd i en mängd exemplar, och om ett lämpligt antal exemplar derutöfver tages för arkivet, tror jag att man saklöst kan afstå från den kostsamma tryckningen af de digra luntor, som de ordagrant förda protokollen utgöra.

Derför och då den 82 § Riksdags-ordningen medgifver åt Kamrarne att bestämma huruvida diskussions-protokollen skola tryckas eller ej, vågar jag, i den anda af sparsamhet, som jag hoppas skall vid denna riksdag göra sig gällande, jemväl föreslå:

att, derest Kamrarne besluta att låta utgifva en riksdagstidning, som upptager det hufvudsakliga af diskussionen i allmänhet och ordagrant i viktiga frågor, tryckning af de så kallade diskussions-protokollen icke må ega rum.

Som denna min motion rör båda Kamrarne och icke den Första enskildt, kan den ej, enligt 56 § Riksdags-ordningen bifallas, utan att hafva varit till Utskott remitterad.

Derföre anhåller jag vördsamt om dess remiss till det tillfälliga Utskott, som Kammaren redan beslutat att tillsätta för behandling af ordningsstadgan; men hemställer tillika om ej denna fråga bör särskildt och i främsta rummet af Utskottet beredas, för att kunna bli föremål för beslut och verkställighet, innan Riksdagen allt för långt framskridit.

Vår nya Riksdags-ordning gifver väl ingen bestämd rättighet åt motionär, att få sin motion kommunicerad Medkammaren, men då en sådan behandling icke är förbjuden och var praxis i de fordna Stånden, vågar jag slutligen hemställa, att denna motion måtte blifva Andra Kammaren delgifven.

Stockholm den 21 Januari 1867.

A. C. Raab.